

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 Lei.
Pe jumătate de an 5 Lei.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Arad, Strada EMINESCU Nr. 35.
Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Nr. 1108 Pl. 1920.

Convocare.

Provedința divină a hărăzit zilelor noastre fericirea de a vedea înfăptuită reînființarea Episcopiei ortodoxe române din Oradea-mare, pentru care înaintașii noștri au luptat fără preget sub stăpânirea maghiară. Corpurile legiuitoare ale României întregite cu unanimă însuflețire au votat articolul unic, prin care se recunoaște ființa de drept a Episcopiei ortodoxe române de Oradea-mare, rămasă neindeplinită dela 1695, anul morții ultimului Episcop al Orăzii-mari, Efrem Veniamin.

Consistorul nostru luând act despre înarticularia Episcopiei ortodoxe române din Oradea-mare în legile țării, promulgată prin înaltul decret regal Nr. 1655, pe temeiul concluzului congresual Nr. 58/920, cu consensul Înalt Preasfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Metropolit Dr. Nicolae Bălan, convoacă prin aceasta primul Sinod eparhial extraordinar al eparhiei Oradea-mare la biserica catedrală din localitate pe ziua de *Ioii, 1/14 Octombrie 1920*, la oarele 9 înainte de amiază, urmat în *3/16 Octombrie* de Sinod electoral, pentru alegerea noului episcop.

Oradea-mare, la 15/28 Sept. 1920.

Consistorul eparhial ortodox român.

Roman Ciorogariu
Arhimandrit, președinte.

Cuvântarea Mitropolitului Primat la deschiderea constituanței bisericesti.

Onorați Reprezentanți ai bisericii românești din toate provinciile.

Drept reprezentanți ai sfintei biserici ortodoxe-române din vechiul regat și din provinciile desrobite și acum pe veci unite cu patria mamă, întrunitu-ne-am la această istorică adunare, ca să creăm acele noi temelii, pe cari să organizăm în mod unitar biserica din întreaga țară.

Aceasta este o datorință a tuturor fiilor bisericii noastre, care o dorește, ca — precum în trecut a fost nu numai propoveduitoarea evangheliei lui Hristos la Români de pretudindenea, ci și înainte mergătoarea și pregătitoarea unității noastre naționale — așa și în viitor să poate munci cu puteri întărite și cu rezultate mai evidente, atât la coborârea împărăției blândului Nazarinean pe pământul lo-

cuit de Români, cât și la închiegarea sufletului românesc unitar, prin credință, prin limbă, cultură, prin iubirea de țară și neam și de toate scumpele tradiții ale trecutului nostru.

Și când vorbim de biserica ortodoxă română — să nu uităm, că la nici un popor din lume n'a avut biserica acel rol preponderant ca la poporul român, care din amalgamul dacic și român s'a plăsnuit astfel, încât s'a născut deodată și Român și creștin. De aceea în întreaga ființă și în sufletul poporului român aceste 2 elemente sunt în mod organic atât de concrescute, încât nu se pot despărți. Iar în cursul trecutului nostru sbuciumat de aproape 2 mii de ani, această sintesă româno-creștină a stat la baza tuturor acțiunilor întregului neam, cari formează tot atâtea tradiții scumpe și neperitoare, din care ne hrănim zilnic și ne însuflețim pentru noi îndemnuri, spre binele și progresul neamului.

Sună aproape banal a mai întări acest adevăr cu cuvintele marilor cugetători ai neamului; totuși merită reinviate cuvintele însuflețitului Român Vasile A. Ureche, când zice în o scrisoare, adresată mitropolitului primat Calinic Miculescu: „Cine — având ocaziune a răsfoi paginile istoriei noastre — n'a văzut cu inima plină de recunoștință — ce datorește bisericii națiunea română?”

„Națiunea română — amintindu-și cu iubire, — că biserica a fost cimentul reinchiegător al României, — știe, că biserica a conservat în juru-i poporul, când era risipit politicește, că multe veacuri n'a despărțit sorțile sale de ale bisericii, ci — fie zi de bucurie, zi de soare, fie zi de păs și de doliu — Românul le-a împărțit cu marii prelați ai legii sale sfinte.

„Și astăzi chiar acela care cearcă a despărți, în numele științei și al progresului, pe Român de altarele sale, erezii face și de știință și de cultură. Acela — cetind în cărțile altor popoare și ale altor biserici — aduce cu mintea greșită *luptele și scăderile bisericilor străine* în ogorul cel de pace și de iubire al bisericii noastre democratice și naționale.

„Prelații bisericii noastre, numai atunci au zis și vor zice „non possumus“ de câte ori li s'a cerut și li se va cere să despărte biserica de naționalitate“, (1880).

Iară distinsul bărbat de stat Dimitrie Sturza a spus în o vorbire, ținută la senat în 1893 din prilejul votării legii clerului cuvintele memorabile pentru orice

român: „De aceea să vă spun drept, — chiar dacă n'ași fi creștin și creștin ortodox din convicțiune — totuși ași apăra biserica ortodoxă ca o instituțiune națională din punct de vedere politic, ca om de stat“.

*

Am scos la iveală aceste constatări, spre a convinge pe bărbații noștri de stat, că — nu numai ca fii credincioși ai bisericii noastre strămoșești, ci și ca bărbați de stat — au sfânta și patriotica datorință, a nu mai ținea această biserică în starea de umilință în care au ajuns, după ce i — s'au secularizat averea și în iobăgia sufletească, în care au ajuns pe urma legii clerului din 1893 și mai ales pe urma modului, cum adesea au fost aplicate dispozițiunile ei.

Deci — acum când bisericile din provinciile desrobite ne aduc o organizație superioară, trebuie să ne forțăm toți — chiriarii, cler și popor și fruntași politici ai țării — a așeza la baza ei acele temelii puternice, cari nu numai să mijlocească ridicarea bisericii la vechea-i strălucire, ci să-i dea putința a desvolta o activitate păstorală cu cele mai multămitoare rezultate atât pentru credincioșii ei, cât și pentru cetățenii țării.

Noi am pronunțat „principiile fundamentale pentru organizarea unitară a bisericii ortodoxe române din întregul regat român“ în 18 puncte, pe cari le-am cuprins în operatul tipărit, ce vi se va împărți imediat.

Ca unul — carele prin o activitate încordată m'am ridicat de la cea mai inferioară treaptă a slujbelor bisericesti și am trecut în curs de 1/4 de veac prin toate până la dignitatea de mitropolit primat — mi-am format în această privință convingeri izvorâte din o experiență lungă. Aceste convingeri, le-am depus în acest operat în cadrele unei diagnose, în aceste momente inomis necesare stărilor din organismul bisericii noastre, ni-zuindu-mă a presenta vederile mele — tocmai ca să fiu ușor înțeles — în modul cel mai simplu și sumar, cu ocolirea escursiunilor istorice teoretice, ca să nu ne pierdem în labirintul multiplelor chestiuni, ce se ivesc în preajma unei alcătuirii atât de mari, cum este organizarea bisericii.

Mai presus de toate desbrăcat de orice interese — am fost călăuzit exclusiv de dorul de a sluji bisericii noastre ca un fiu și credincios, care nu dorește

alceva decât a-i asigura și deschide calea ce duce la binele și progresul ei, fără a pierde din vedere nici binele neamului și al țării.

Vă rog a aprofunda cu atenție expunerile mele din acel operat. Ele n'au pretențiunea a fi infalibile și mințile luminate ale d-vstre și cunoștința împrejurărilor din bisericile locale, le vor complectă, întregi și perfecționa, cum va fi mai bine.

Eu cer autonomie, sau dreptul de a conduce noi clerul în colaborare cu mireni, cari țin la biserică toate afacerile ei interne; cer consilii, cari să ajutoreze pe chiriarhi în conducere, cer încetarea tutoratului de azi în cele materiale, când țara votează bisericii buget și biserica n'are nici privire măcar în întrebuintărea lui, cer fond religios drept recompensă a unei părți din uriașa avere secularizată; cer multe de toate. Dar aci nu reasumez amănunte, ci de la locul acesta accentuez numai atâta, că în planul de organizare în spirit democratic al bisericii române am urmat „media aurea”, care corespunde tradițiilor bisericii românești; și am ferma convingere, că am expune biserica la fluctuațiuni păgubitoare și la influențe rele, dacă n'am ținut cont de acel principiu fundamental, că biserica ortodoxă — ca instituțiune divină, întemeiată pe o *autoritate superioară*, care este Hristos și apostolii, ai căror ucenici sunt chiriarhi și peste tot ierarhia bisericăscă — în nizuința sa spre organizare democratică, nu i permis — să meargă mai departe, de cum au mers cele mai democratice guverne lumesti: — altcum putem expune biserica și așezămintele ei la niște curente lăaturalnice mai rele, de cum au fost acele influențe ale politicianismului de partid, de cari azi se plâng toți. Și — pe lângă aceasta — nu iertat să mergem mai departe, de cum — în împrejurările de azi, cari cer încă o închiegare a sufletului și a statului român — admit interesele generale ale țării și neamului.

În nizuințele noastre spre autonomie, ușor se pot ivi unele susceptibilități din partea organelor statului, cari până acum au avut — după părerea noastră — ingerențe și în astfel de afaceri interne bisericăști, unde n'a fost nici o trebuință; dar rog pe toți membrii Constituantei și mai ales ai clerului ca — fii ai bisericii dominante a statului român — și deci ca unii, cari suntem în drept a aștepta și dela organele statului numai ajutorul cel mai desinteresat, să căutăm din tot sufletul a preciza în modul cel mai norocos pentru ambele părți în raportul către biserică și statul român, în cât nu numai „suprema lex” a suveranității statului român să fie pretutindenea respectată, ci să ne asigurăm pentru viitor un sprijin moral și material mult mai efectiv și mai simțitor al statului față de biserică sa națională și oficială, — și să asigurăm pentru un viitor cât mai lung cea mai armonică conc lucrare între biserică și stat.

Iară cât privește bisericile din cele patru provincii românești acum contopite în hotarele României întregite, pe reprezentanții lor aici de față și pe toți fii lor de acasă, cari privesc spre noi: sunt convins, că vom fi toți călăuziți de sfatul marelui român C. A. Rosetti, când

zice: „A ne uni — spre a putea fi — este credința noastră. A ne uni și a ne înfrăți, este religia noastră... (Ziarul Românul S. ps. 1857).

Celor ce-ar voi să susție starea de umilință a bisericii din vechiul regat — întrucât ar mai fi de acestia — le zic cu apostolul, ce s'a citit azi la slujbă, să abstea dela gândul: „a se mai pune jug peste cerbicia inamicilor lui Hristos”.

Iară de încheiere, cu cuvintele rugăciunii lui Iisus din grădina Getsimani, vă rog pe toți reprezentanții bisericii române și pe toți fiii lor de pretutindenea: „*Ca toți una să fim, precum tu părinte întru mine și eu întru tine, așa și credincioșii ortodoxismului român întru noi una să fie*” sub conducerea și oblăduirea părintească a Sf. Sinod și a Noastră carele — împreună cu toți frații chiriarhi — binecuvântăm sosirea cu bine a tuturor, precum și lucrările ce le vom îndeplini spre întărirea bisericii, spre înflorirea neamului, a țării și a tronului, cu cari încă una am fost, suntem și vom fi în veci Amin.

Dotăția corpului didactic dela preparandia (școala normală) ort. română din Arad

de Dr. T. Botiș.

(Urmare și fine.)

Dar repetitele rugări ale corpului profesoral și ale funcționarilor consistoriali, precum și necesitatea ce o împuneau împrejurările și cerințele timpului, tinură chestia la suprafață. Sinodul eparhial recunoaște îndreptățirea cauzei și „imperativa necesitate” de a-se regula dotăția profesorilor și a funcționarilor consistoriali și îndrumă Consistorul a prezenta o propunere concretă în chestie¹⁾. În sesiunea sinodală din 1898 se esmite apoi o comisie sinodală „pentru studierea saturei și a destinațiunii fiecăruia fond și fundațiuni”, administrate de Consistorul din Arad, și pe baza constatărilor să afle mijloacele, din cari s'ar putea acoperi și prevedea diferitele trebuinți ale diecezii, între cari e și ameliorarea salariilor funcționarilor și ale profesorilor institutului pedagogic-teologic diecezan. Pe lângă îmbunătățirea lefilor mai cereau profesorii și funcționarii și modificarea §-lui 8 din statutele fondului de pensie²⁾.

Dar divergențele de păreri și greutățile împreunate cu arangiarea și regularea afacerilor prin „esmiterea de comisii”, și mai ales deficiențele din an în an tot mai mari, ce amenințau echilibrul bugetului consistorial, amânără rezolvirea chestiei — fără îndoială — spre cea mai mare daună a intereselor școlare și bisericăști³⁾.

În urma acestor împrejurări, îmbunătățirea de salare a profesorilor și funcționarilor consistoriali se putu realiza numai succesiv și în proporție cu restabilirea echilibrului în finanțele diecezii.

Străduințele părintelui episcop Ioan I. Papp în aceasta direcțiune, introducerea unei administrări mai raționale a fondurilor și fundațiilor diecezane și curățirea lor de pretensiunile neincasabile, încasarea mai cu energie și mai regulată a veniturilor diecezane, avură de rezultat nu numai eliminarea deficitului de 50,800 cor., ce apăsa bugetul consistorial, ci și consolidarea finanțelor diecezii și aducerea lor într'o stare, care făcu posibile îmbunătățirile reclamate de cerințele timpului și împrejurările de viață, cari în raport cu trecutul se schimbă în măsură considerabilă.

Sirul îmbunătățirilor se începu la anul 1902 prin acordarea unui „relut de cvartir” de 500 cor. pentru profesori și funcționari, cu începerea dela 1 Ianuarie 1902⁴⁾. Tot și sesiunea sinodală din 1902 se modifică și §-ul 8 din statutele fondului de pensie în înțelesul, că în cazul „când pensiunile curente nu se acoperi din venitele fondului de pensie, dieceza este obligată a acoperi stumele de trebuință din alte resurse ale sale⁵⁾.

Regularea și îmbunătățirea salariilor însă

urmă — după multe rugări, lupte și sbuciumări — abia în anul 1912. Antecedentele acestei regulări sunt următoarele: În cuvântul, cu care părintele episcop Ioan I. Papp deschide sesiunea sinodală din anul 1907, atinge „necesitatea arzătoare”, ca să se studieze temeinic suma veniturilor fondurilor diecezane, ca astfel să se constate posibilitatea și să se afle „modalitatea și măsura de ameliorare a lefilor funcționarilor dela administrația centrală și a profesorilor dela Institutul pedagogic-teologic diecezan, a căror condițiuni de traiu s'au îngreolat prin scumpetea, ce crește progresiv în acest oraș, deosebi în cei din urmă trei ani⁶⁾).

Tot în sesiunea sinodală din acest an deputatul Emanuil Ungurean face propunerea și insistă pentru îmbunătățirea de salare pe seama asesorilor referenți consistoriali, contabilului și cassariului, apoi a directorului seminarial, a celor doi profesori dela prepărăndie, a profesorului de limba română și a celui de cântare.

Venind la desbatere aceasta propunere, se constată, că veniturile fondului bisericăsc-școlar, menit să contribuie cu anumite procente la susținerea consistorului și a institutului, sunt eshaustate. Alte fonduri speciale pentru acest scop dieceza n'are, decât fondul preoțesc, căruia sinodul i-a cedat toate resursele de venit, cari mai înainte curgeau în fondul general diecezan. Sinodul însărcinează deci pe episcopul, ca în conțelegere cu Consistorul din Arad să combineze, împreună cu adunarea generală a fondului preoțesc modalitatea după care acest fond să vină într'ajutorul diecezii la acoperirea deosebitelor ei trebuinți, între cari e și ameliorarea de leafă a funcționarilor și a profesorilor, precum și sistematizarea și îndeplinirea catedrelor necesare la institutul pedagogic-teologic diecezan. Totodată se îndrumă Consistorul, că la sesiunea proximă a sinodului să prezinte pe baza combinațiilor făcute, un proiect detaliat în privința regulării de salare și a prevederii catedrelor dela institut. Și până atunci se autorizează episcopul, ca în conțelegere cu consistorul se afle modalitatea și izvoarele, din cari și în anul acesta să dea ajutoare de scumpete tuturor funcționarilor consistoriali și profesorilor dela institut⁷⁾.

Dar proiectul, ce-l cerea Sinodul dela Consistorul eparhial întârzie, ear prin ajutoare și „daruri de Crăciun”, de cari fură împărțși profesorii și funcționarii consistoriali, nu se putură alina nemulțumirile și plânsurile lor îndreptățite. Sub presiunea stărilor, ce deveneau tot mai insuportabile și mai supărăcioase, dând cauză la critice și agitații, sinodul din 1909 se văzu îndemnat și chemat a face un pas energic în chestia, ce se trăgăna an de an, și a aduce următoare hotărîre: „Salariile existente ale funcționarilor și profesorilor până la regularea definitivă să se amelioreze cu începere dela 1 Ianuarie 1909 cu 20% și bugetul Consistorului din Arad pe anul 1909 să se facă cu considerare la acest concluz⁸⁾).

Se făcură încercări de a îmbunătăți salariile profesoralii prin exoperarea unei întregiri dela stat pe seama profesorilor dela preparandie. Dar ajutorul, ce-l oferea guvernul în scopul întregirii lefilor, întocmai ca la profesorii dela stat de aceeași categorie și spre scopul zidirii unei sale de gimnastică, era legat de condițiuni, cari nu se puteau accepta fără vătămarea autonomiei și a caracterului românesc al institutului.

Zădarnice fiind deci asemenea încercări și nizuinți, dieceza fu silită să ușoreze soarta profesorilor și funcționarilor săi în cadrele pozibile ale mijloacelor proprii. Chestia nu se mai putea amâna. Nemulțămirea și amărăciunea profesorilor ajunge la un grad, ce periclita bunul mers al școlii, producând o nepăsare și letargie păgubitoare intereselor școlare și sociale, agitații și discuții în conferințele profesoralie și în ziaristică⁹⁾.

Sinodul eparhial din 1912 la propunerea și pe temeul planului ce-i prezentă consistorul în chestia, decretează:

„1. Cu prima Ianuarie 1912 înceată beneficiul votat în 1909 profesorilor și funcționarilor sub titlul adausului de 20% dela salar și suma acestor procente se adauge la salarul fundamental.

2. Salarul cu considerarea acestui adaus se statorosește astfel:

a) Pentru asesorii ordinari referenți, pentru secretarul, cassarul și controlorul consistorial un salar de 2600 cor., iar pentru ajutorul de referent și cel de contabil, nu altcum pentru protocolistul arhivar în suma de 2200 cor.;

b) Tot la 2600 cor. se stabilește salariul fundamental pentru directorul și profesorii definitivi dela catedrele ordinari, iar pentru cei aplicați provizor la atari catedre, cât și pentru profesorii dela catedrele extraordinare, lea fundamentală se stabilește la 2200 cor.;

c) Aceste salarii la funcționarii, cari vor urma după timp se pot ameliora prin adăugarea personală, iar ale profesorilor se ameliorază și se vor ameliora și în viitor cu cvinvenale de câte 200 cor., cari se repețesc până la 6 ori, deci cu cvinvenalul al 6-lea înceată ameliorarea.

3. Pe lângă salariul stabilit mai sus, funcționarii și profesorii cu lea fundamentală de 2600 cor. beneficiază încă cu 800 cor. titular: relut de cvartir, iar cei cu salarii fundamentale de 2200 cor. beneficiază sub acest titlu 600 cor.

4. Fiecare funcționar și profesor, deci și directorul este obligat să plătească toate taxele statutare și regulamentare la fondul de pensii de după salariul beneficiat, afară de relutul de cortel și la lichidarea pensunii în cazurile obveniente va servi de bază salariul fundamental cu adăusul personal, respective cu cvinvenalul avut la datul pensionării, dar fără computarea relutului de cvartir.

Se observă, că directorul institutului având dela început și relut de cvartir cu 500 cor. și cvartir în natură cu alte beneficii, cvartirul în natură se compută cu 300 cor., deci relutul în bani rămâne tot 500 cor.¹⁰⁾

Războiul mondial, ce izbucni în vara anului 1914 aduse cu sine, între multe alte mizerii și neajunsuri, împreunate cu stările excepționale și o scumpete enormă și nemai pomenită a alimentelor și articolelor de prima necesitate. În vederea grelei situații părintele episcop Ioan I. Papp ascultă rugarea corpului profesoral și a funcționarilor consistoriali și le acordă pentru anul 1915 un adăus de scumpete de 25% la salariul fundamental.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1916 acest adăus de scumpete se urcă la 40%¹¹⁾, iar cu începerea anului viitor se dau 40% și după celelalte beneficii: bani pentru locuință și cvinvenale¹²⁾.

Cu începere dela 1 Ianuarie 1918, adăusul de scumpete se urcă la 100%, acordându-se totodată și un adăus familiar de 400 cor. pentru fiecare copil și un ajutor pentru vesminte de 500 cor.¹³⁾ cari se întregeste ulterior la 1000 cor. pentru persoană și 400 coroane pentru membrii familiei, soție și copii¹⁴⁾.

Stările excepționale reclamă, cu începerea anului 1919 și acordarea unui ajutor extraordinar, de 650 cor. lunar pentru persoană și 100 cor. pentru membrii familiei¹⁵⁾.

¹⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 57—1896 și 98—1897. Nr. 94—1900. — ²⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 37—1898, Nr. 70 a) 1899. — ³⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 70—1899, Nr. 94 1900, Nr. 140, 141—1901, Nr. 132—1902. Cuvântul de deschidere a episcopului Iosif Goldiș la sinodul din 1901. Raportul general al Consistorului din Arad către sinodul din 1901, Nr. 2353 1902. — ⁴⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 46 1902. — ⁵⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 134—1902. — ⁶⁾ Protocolul sinodului eparhial din 1907, pag. 10. — ⁷⁾ Concluzele sinodului eparhial Nr. 9, 70—1907. — ⁸⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 138—1909. — ⁹⁾ „Revista Preoților” Nr. 12, 13—1912. Tribuna Nr. 1912. — ¹⁰⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 79—1212. — ¹¹⁾ Actul consist. din 10/23 Oct. 1916, Nr. 4562—1916. — ¹²⁾ Concluzul sinodului eparhial Nr. 51—1917. — ¹³⁾ Actele consistoriale Nr. 529 și 786—1918. — ¹⁴⁾ Actul consist. Nr. 2091—1919. — ¹⁵⁾ Actele consist. Nr. 487 și 1059—1919.

Înmormântarea preotului Iosif Ioan Ardelean din Chitighaz.

O distinsă figură a preoției noastre a trecut la celele eterne. Cine a cunoscut activitatea pastorală a defunctului în floarea vieții sale, acela numai regrete poate să aibă pentru dispariția binemeritatului.

Refugiat din parohia sa cu întreaga familie dinaintea răsunării dușmanilor noștri seculari, a fost primit cu brațe deschise în casa fiicei sale mai mare, soția preotului Valeriu Felnecan din Sâmbăteni.

Nostalgia după cuibul său familiar, din care șapte generații au păstorit turma cuvântătoare din Chitighaz, mereu a ros energia lui și după o scurtă îmbolnăvire, la 25 l. c. încunjurat de fiii și fiicele sale și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului.

Dominecă la oarele 3 p. m. i-s'a făcut o înmormântare vrednică de amintirea lui servind preoții: *Iancu Ștefanuț* din Mândruloc, *Paul Felnecan* din Sâmbăteni, *Romul Vățian* din Ghioroc și *Ioan Marșieu* din Micălaca. Prohodul mare s'a ținut în sfânta biserică, care termfhat, preotul *Iancu Ștefanuț* a rostit un panegiric mișcător, făcând o profundă impresie asupra întregului auditor.

Între cântările corurilor din Micălaca și Sâmbăteni a fost petrecut defunctul la groapa din cimiteriu, unde învățătorul *Tabic* din Cuvin, asemenea refugiat deodată cu preotul său, în numele parohienilor din Chitighaz a rostit o frumoasă cuvântare, accentuând blândeța păstorului și meritele neperitoare ale repositului pentru fortificarea și înflorirea puternicei parohii dela marginea românismului.

Odihnească în pace și lin să-i fie somnul de veci!

Nicolae Cristea, inv. de stat.

INFORMAȚIUNI.

Burse pentru teologi.

Consistorul nostru mitropolitan publică concurs pentru șase burse de câte 12.000 Lei anual pe seama tinerilor absolvenți de cursurile teologice dela noi, cari doresc să și continue studiile bisericești la vre-o universitate din străinătate.

Terminul de concurs se fixează pe 26 Septembrie (9 Octombrie) a. c.

Concurenții vor avea să aciuă la petițiile de concurs următoarele documente:

1. Extras de botez provăzută cu clauza oficioasă, că în prezent aparțin bisericii ortodoxe române din mitropolia Ardealului.

2. Adeverință oficială dela primăria comunală despre referințele familiare și materiale.

3. Certificate școlare despre terminarea liceului cu examen de maturitate, despre absolvirea unuia dintre seminariile teologice din mitropolia noastră și eventual alte certificate recomandatoare.

4. Declarația, că după terminarea studiilor teologice în străinătate, va rămânea în serviciul bisericii ortodoxe române din mitropolie.

La aceste burse pot reflecta și preoți tineri, cari s'au distins pe teren literar sau pastoral.

Cererile provăzute cu documentele arătate mai sus sânt a se adresa și trimite în termenul fixat Consistorului mitropolitan ortodox român în Sibiu.

Personal. P. S. Sa părintele nostru episcop *Ioan*, s'a reintors, Luni în 14/27 Septembrie, din București la reședința Sa din Arad.

De președinte al Republicii franceze a fost dl *Millerand*, în locul d-lui *Deschanel*, care a demisionat.

Di Dr. Lucian Borcea, avocat în Sibiu, a fost ales secretar mitropolitan.

Episcopii unguri nu depun jurământul. Episcopii unguri au refuzat a depune jurământului de fidelitate statului român. Bagseamă așteaptă armatele lui *Horthy*.

Ședințele Constituantei bisericești s'au prorogată până la terminarea lucrărilor comisiei însărcinate cu studiul ante-proiectului, ca discuțiile să se facă pe propuneri concrete.

Congrese bisericești universale, în scop de a pregăti lucrările viitoare la convocarea marelui Sinod din 1921 dela Chicago, s'au ținut la Geneva și St. Beatenberg. Au fost reprezentate 120 confesiuni și 40 de națiuni. Din România a fost invitat și a luat parte la aceste congrese dl Dr. *Demetrescu*, profesor universitar din București.

Germania produce cărbuni artificiali. O societate germană, fondată la Berlin, produce sub numele de cărbune de Gasol, un cărbune artificial din turbă cu mare valoare combustibilă. Având în vedere marele depozite de turbă din Germania, produsul acestui cărbune se va estinde. El poate fi adaptat diferitelor sisteme de încălzire.

Prima radiogramă dela stația T. F. F. Bordeaux. Din Washington. Dl *Daniels*, secretar de stat al marinei, a primit dela stațiunea radio-

telegrafică *Lafayette* din Bordeaux, un mesagiu în cuprinsul următor: „Primul mesagiu radiotelegrafic care va fi auzit în lumea întreagă, înseamnă un nou popas pe drumul progresului științific”. Dl *Daniels* a răspuns adresând felicitări pentru opera îndeplinită și exprimând speranța că relațiunile viitoare dintre Franța și America vor fi foarte cordiale.

Concurse.

Pentru îndeplinirea postului de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Moneasa**, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumente: 1. Locuință cu 2 odăi, grădină și supraedificate. 2. Salar dela parohie 320 Lei anual. 3. Dreptul de pășunat. 4. 24 metri lemne aduse acasă, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 5. Stolele legale obveninde. 6. Pentru scripturistică 20 Lei. 7. Pentru conferințe 30 Lei.

În trecut școala a avut ajutor de stat, se va cere și pentru viitor.

Învățătorul e obligat a provedea cantoratul fără alta remunerație.

Recursele adresate Comitetului parohial se vor înainta oficiului protopopesc din Buteni având recurenții a se prezenta în termenul concursual în sf. biserică din Moneasa.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *F. Roxin*, potopresbiter.

—□—

1 2

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresc-cantorale dela școala primară gr.-or. rom. din **Bănești** pprezbiteratul Hălmagiului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela 1. publicare a acestuia în „Biserica și Școala”.

Emolumentele sunt: În salar fundamental dela comuna Bănești 290 cor. în bani și un intravilan de circa 1 jugher și jumătate arător, de după care dările publice va avea să solvească învățătorul; dela filia *Cristești* 144 cor. în bani. 2. Dela ambele comune de tot 10 stângeni de lemne focali pentru școală și învățător. 3. Spese de conferință inv. 30 cor. Pentru cantorat 30 cor. și stolele dela înmormântări mari 4 cor. iar dela celele mici, unde va fi poftit 2 cor. Salarul învățătoresc a fost întregit cu ajutor de stat conform art. XVI. 1913 și întregire legilor, deacum se va cere dela Statul rom. Ne fiind cvartir de locuință să va îngriji alesul pe speșele sale.

Alesul învățător va fi îndatorat să conducă strana dreaptă în biserică, să instruiască școlari în cântările bisericești și să-i conducă în biserică regulat și în lipsă de preot să catehizeze elevi.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți ca recursele lor ajustate cu toate documentele prescise, să le înainteze în termenul de sus adresate comitetului par. di Bănești-Cristești pe calea oficiului pprezbiteratului Hălmagiu și sub durată concursului să se prezenteze în bisericile susamintite spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Din ședința comitetului par. din Bănești-Cristești ținută la 19 August 1920.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. pprezbiter insp. școlar.

—□—

2—3

Conform ord. Ven. Cons. diecezan din Arad Nr. 1886/920 să escrie concurs de învățătoare la școala confesională ort. română din **Igris**, protopopiatul Banat-Comlos, cu termin de 30 zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1.00 cor. garanțați de comuna bisericească și solviți în rate lunare anticipative din cassa cultului școlar. Întregirea de salar se va cere dela stat, pentru care comuna bisericească nu garantează. 2. Cuartir în natură, care constă din 2 odăi padimentate, tindă, cămară și o grădină de legumi în estenziune de 400 st. □. De curățirea cuartirului pe din lăuntru se va îngriji învățătoarea; iar pe din afară comuna bisericească. 3. Pentru conferință și scripturistică 50—50 cor.

Dela recurențe să cere să aibă cvalificațiunea prescisa de lege, având a conduce școala de toate zilele cu clasele dispuse de autoritățile școlare și cea de repetiție. Duminecă și în sârbători a conduce elevii săi la sf. biserică și a-i supraveghea.

Recurenți pot să fie și învățători, în caz că nu recurg învățătoare. În cazul, când postul sa-îndeplinească prin învățător, alesul va avea să poarte regulat și cantoratul în una din strănile din sf. biserică fără de alta renumerațiune. La înmormântări stolele îndatinate ca și ceialalți inv. din loc. Pricepătorii de a instrua și a conduce corul vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post, vor avea să-și înainteze rugărilor lor înzestrate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Igrish, în timpul legal of. protopopesc din B. Comloș; iar până la expirarea concursului să se prezinte în sf. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Ștefan Cioroianu adm. protopopesc.*

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea alor două posturi învățătoarești din **Otlaca**, protopopiatul Chișineu, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu fiecare post sunt:

1. Salar dela parohia în bani gata 1200 cor. 2. Cvarțir în edificiul școlii cu grădina corespunzătoare. 3. Stolele îndatinate dela mormântări și părăstase când va fi chemat. 4. Taxa anuală de conferință 50 cor. 5. Scripturistica 50 cor. Întregirea la salar după lege se va cere dela Stat.

Încălzitul și curățitul salei de învățământ precum și îngrijirea pe din afară a edificiului școlar cade în sarcina parohiei, iar îngrijirea internă a locuinței în sarcina învățătorului ales.

Alesii vor prevedea cantoratul în și afară de biserică, vor conduce școlarii la sfânta biserică și-i vor instrui în cântările bisericesti și naționale.

Reflectanți pot fi și învățătoare diplomate.

Recursele ajustate cu documentele necesari se vor nainta oficiului protopopesc în Chișineu, având recurenții a se prezenta în vre-o Dumineca ori sârbătoare în sf. biserică din Otlaca spre a cânta și a se face cunoscuți alegătorilor.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Dr. Dimitrie Barbu, protopop.*

—□—

2—3

Conform rezoluțiunii Vener. Consistor de sub Nr. 2194/920 pentru îndeplinirea parohiei din **Budinț**, devenită vacantă prin moartea fostului preot Dimitrie Iancoviciu se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Emolumentele împreunate cu parohia sunt:

1. Un intravilan parohial de 800□. 2. Una sesiune parohială de 30 jughere pământ arător. 3. Stolele legale. 4. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Alesul e îndatorat a solvi toate dările după întreg beneficiul parohiei și a catehiza în școala confesională din loc fără altă remunerațiune dela parohie.

Parohia e de clasa II. (două) deci dela reflectanți să cere asemenea cvalificațiune. Se admit însă și aspiranți de clasa III. (a treia) și vor fi candidați în cazul, dacă nu se va prezenta nici un reflectant de clasa II. (doua).

Concursele ajustate cu toate documentele necesare și cu atestat de serviciu se adresează Comitetului parohial din Budinț pe calea oficiului protopresbiteral din Belinț, plasa Receaș, județul Timiș.

Reflectanții pe lângă observarea § lui 33 din Regulamentul pentru parohii au a se prezenta în sf. biserică din Budinț într-o Duminecă ori sârbătoare, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârbu, protop.*

—□—

2—3

Nr. 151—1920.

Pentru îndeplinirea următoarelor stațiuni învățătoarești confes. ort. din protopopiatul Beliului se publică concurs cu termen de **30 zile** dela publicarea primei.

1. **Călacea**: Salar 600 cor.

2. **Căpâlna**: Salar 600 cor.

3. **Cărănd**: 232 cor. dela episcop, latin 54 cor. 5 jug. pământ, 12 șinice bucate, 8 orgii lemne.

4. **Chișlaca**: 600 cor. în bani, 8 orgii lemne.

5. **Craiova**: 300 cor. 4 jug. pământ, 12 cub. bucate, 8 stângini lemne.

6. **Ciuntăhaz**: 600 cor. și 8 stângini lemne.

7. **Dumbrăvița** de Codru 600 cor. 8 stângini lemne.

8. **Olcea**: 240 cor. 16 cubule bucate, 6 jug. pământ și competența de pășunat 5 orgii lemne.

9. **Șiad**: 600 cor. și lemne 4 stângini.

10. **Tăgădău**: 1000 cor.

11. **Tăutul negru**: 700 cor.

12. **Urvishul de Beiuș**: 600 cor.

Afară de Călacea, Ciuntăhaz și Șiad sunt locuințe acomodate cu grădini de legume.

Alesii învățătorii vor prevedea și cantoratul pentru stolele și prinoasele dela credincioși.

Beneficiile vor fi întregite dela stat.

Recurenții supl. cele lor adresate Comitetului parohial le vor trimite la subscrisul în Girișul-negru (Feketegyörös), având până la alegere în cutare Duminecă a-se prezenta la sf. biserică din comuna la care reflectează spre a-și dovedi cunoștințele în tipic și cântare.

În conțelegere cu: *Petru Sârbu, protopop.*

—□—

2—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistor de sub Nr. 2199/1920 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea ambelor parohii de clasa primă din **Comlăuș**, jud. Arad, protop. Șiria cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Câte una sesiune pământ extravilan în estenziunea lor de astăzi, împreună cu dreptul de pășune.

2. Câte patru cânepiști aparținătoare sesiunii.

3. Câte un intravilan parohial.

4. În retribuțiunea de bir și stole câte 420 Lei.

5. Alte venituri accidentale și eventuala întregire dela stat, pe care însă comuna bisericască nu o garantează.

Preoții alegânzi vor suporta toate dările publice după întreg venitul beneficiale, vor împlini toate funcțiile, vor predica fiecare la rândul său și vor catehiza la toate școlile de pe teritoriul comunei bisericesti fără altă renumerațiune.

Fiind parohiile de clasa primă dela reflectanți se cere cvalificațiune prescrisă pentru atari parohii.

Recursele ajustate regulamentar și cu atestate de serviciu de până acum, eventual despre consimțământul Arhiepiscopului Diecezan, dacă ar fi din altă dieceză sunt a-se înainta în termenul concursual oficiului protopopesc rom. ort. din Șiria, adresate com. par. rom. ort. din Comlăuș și cu stricta observare a §. 33 din Regulamentul pentru parohii.

Concurenții vor avea a-se prezenta în sf. biserică din Comlăuș spre a-și arăta dexteritatea omiletică și rituală.

Dat în sedința extraordinară a com. par. rom. ort. din Comlăuș la 29 August 11 Septembrie 1920.

În conțelegere cu: *Mihail Lucaș, m. p. protopop.*

—□—

2—3

Pentru ocuparea postului de învățător-cantor dela școala ort. română primară din **Miarlău**, se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt:

1. Dela parohie bani gata 602 cor.

2. Locuință corăspunzătoare cu intravilan și supraedificatele de lipsă.

3. Întregirea dela Stat.

4. Stolele îndatinate.

Despre încălzitul și curățitul salei de învățământ se îngrijește parohia.

Alesul este obligat a prevedea strana în biserică, a instrua elevii în cântările bisericesti a-i conduce la sf. biserică și acolo a-i supraveghia.

Reflectanții vor avea a-și prezenta rugărilor ajustate cu documentele de lipsă la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare în sf. biserică pentru a-și arăta capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath, m. p. protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.*

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător-cantor dela școala ort. română din **Satul-barb**, se publică concurs cu termen de alegere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios diecezan.

Emolumentele sunt:

1. Pământ, parte arător, parte fânaț 12 jug. catastr.

2. Pășunat pentru 4 vite mari.

3. Dela fiecare nr. de casă câte 30 litre bucate (grâu. secară ori cucuruz) sau plătite în bani.

4. De fiecare nr. de casă cu prunci de școală 1¹/₂ lei, fără prunci 1 leu.

5. Locuință corăspunzătoare cu supraedificate și grădina de legume.

6. Stolele îndatinate.

7. Întregirea dela Stat.

De încălzitul și curățitul salei de învățământ se va îngriji biserică.

Alesul va prevedea strana în și afară de biserică, instruând și școlarii în răspunsurile liturgice, pe cari îi va conduce regulat la sf. biserică și îi va supraveghia.

Reflectanții își vor prezenta rugărilor ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc al Orăzii-mari, având în termenul regulamentar, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sârbătoare la sf. biserică, pentru a se arăta poporului și a dovedi capabilitatea în cântări și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath (ss.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.*

—□—

3—3

Se publică concurs pentru postul de învățător la școala confesională gr. or. română din **Varviz**, cu termen de **30 de zile** dela publicare pe lângă următoarele emulumente:

1. Dela tot nrul de casa 1 (una) măsura bucate.

2. 16 (sesesprezece) cară de lemne tari, din cari se va încălzi și sala de învățământ.

3. 8 (opt) jughere de pământ arător.

4. Locuința în natură.

5. Întregire dela Stat.

Recurenții sunt datorii a-se prezenta până la termenul de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, pentru a-și arăta dexteritatea în cant, și tipic, după ce își vor înainta rugărilor ajustate cu documentele originale la P. O. oficiu protopopesc din Oradea-mare.

Varviz, la 20 Iulie (2 Aug.) 1920.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrieu Horvath (ss.) protopopul Orăzii-mari, inspector școlar.*

—□—

3—3

În conformitate cu rezoluțiunea Vener. Consistor ddo 26 August (8 Septem.) 1920 Nr. 2099/1920, pentru întregirea parohiei vacante din **Belinț**, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala” pe lângă următoarele emolumente:

1. Uzufuctul sesiei parohiale folosită de răposatul preot Petru Căprar în estenziune de 30 jughere.

2. Stolele legale.

3. Eventuala întregire dela stat, pentru care parohia nu garantează.

Preotul ales va avea să platească toate dările publice și ecvivalentul după sesia, ce o beneficiază și este obligat a catehiza la școlile noastre, din loc fără altă remunerațiune dela parohie.

Dela recurenți se pretinde cvalificațiune pentru parohii de clasa primă.

Reflectanții sunt poștiți, ca recursele ajustate cu documentele prescrise și cu atestat despre serviciul de până acum, adresate Comitetului parohial din Belinț, să le înainteze oficiului protopopesc din Belinț, județul Timiș, având până la termenul regulamentar a se prezenta în of. biserică din Belinț, spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Concurenții din altă dieceză au să dovedească consimțământul Consistorului respective a Prea Sf. Sale Domnului Episcop diecezan, că pot reflecta la această parohie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârb, protopresbiter.*

—□—

3—3

Cenzurat: Alexandru T. Stamatiad.